

АЛЕКСАНДРА МИЛЕТИЋ

СОЛФЕЂО

за трећи разред шестогодишње музичке школе

ДОДАТАК ЗА НАСТАВНИКЕ

Садржај

Опште напомене	4
Обнављање и вежбање	5
Поставка Де-дура • мера 6/8	7
Певање у Де-дуру • вежбање мере 6/8 • обнављање секунде и терце	9
Паралелне лествице Де-дур и ха-мол • половина као јединица бројања	12
ха-мол • обнављање и вежбање кварта	17
ха-мол мелодијски • тема с варијацијама	18
Двогласно певање • хроматске скретнице и пролазнице	20
Дурски и молски квинтакорди на основним тоновима • Це-дур и це-мол	24
Ритмичка фигура триола • примери из литературе	26
Синкопа на јединици бројања • обнављање интервала до квинте • доминантни септакорд у Еф-дуру	30
Бе-дур лествица • ланац дурских квинтакорда	32
Утврђивање Бе-дура и триоле	33
Утврђивање дурских тоналитета • доминантни септакорд	34
ге-мол	38
Утврђивање ге-мола • интервали	40
Утврђивање тоналитета ге-мол–Ге-дур–е-мол	41
а-мол – А-дур • утврђивање ритмичке фигуре синкопа на јединици бројања	46
Обнављање Де-дура и ха-мола	47
Дурске лествице са снизилицама • Еф-дур – еф-мол	48
Обнављање и вежбање	50

Опште напомене

Додатак за наставнике прати садржаје уџбеника *Солфеђо* за трећи разред школе за основно музичко образовање, настављајући смер и принципе постављене у претходним разредима. Настао је у намери да подржи реализацију наставе.

Трудили смо се да преплитањем свих елемената предвиђених Наставним планом и програмом успоставимо баланс у распоређивању наставних садржаја и музичке грађе који сачињавају не само уџбеник већ и *Додатак за наставнике*.

Садржаји *Додатка за наставнике* следе уџбеник и доносе предлоге за опажање и интонирање, као и диктате и клавирске пратње. Примере који нису подржани клавирском пратњом, а нису из литературе, наставници могу хармонизовати према личном афинитету, поштујући законитости дур-мол музичког система. Што се тиче примера народне тоналности, они се прате једноставно – лежећим тоновима, финалисом (народном тоником), секундом испод финалиса (субфиналис) и квинтом испод финалиса.

Диктате, то јест записивање онога што се чује (тонова, мотива, музичких фраза, ритмичке окоснице, ритмичких диктата) треба комбиновати на сваком часу без притиска и са много пажње. Очекује се да су они сада логичан след, односно део наставног тока. Напоменимо да је неопходно да оно што записују ученици имају у свом искуству као „звучни фонд“, то јест мелодијско-ритмичку комбинаторику која је припремљена, постављена и провежбана. Да би диктати текли несметано, добро је и даље инсистирати да ученици пишу ноте (песама, савладаних примера, мелодијских и ритмичких вежби), најчешће као домаћи задатак.

Грађа која чини *Додатак* распоређена је према целинама (лекцијама) у уџбенику и повезана је с конкретним примерима. Због тога и нумерација појединачних вежбања из опажања и интонирања, ритмичке проблематике, диктата и хармонизација прати нумерацију из уџбеника.

Сва вежбања наведена у *Додатку* дата су опционо и као препорука, а динамика њихова обраде треба да зависи од могућности групе, као што је сасвим отворена опција да наставници осмишљавају и своје варијанте задатака, да додају или замене предложене задатке према сопственом афинитету. При томе је важно да се следе смер наставе и принципи рада на музичком описмењавању, развијању менталне музичке комбинаторике, музичких способности, вештина и навика које воде ка мишљењу звуком и постизању функционалне музичке писмености. Као и у претходним разредима, битан је пут и начин, а музички садржаји могу бити варијабилни.

Обнављање и вежбање

Почетак школске године почиње обнављањем. Потребно је обновити примере, песме и мотиве за утврђивање мелодијске и ритмичке проблематике, боје тоналитета и за стицање сигурности у опажању појединих тонова, односно звука ступњева у лествицама. У том смислу, треба се ослонити на песме и примере које ученици воле и које су запамтили, па на темама и мотивима тих музичких целина осмислити мотиве за опажање и извођење – дакле за усмени диктат. Понекад је довољно одсвирати штим да ученици, подстакнути њиме, почну да певају мелодију коју су запамтили у том тоналитету. По узору на вежбу с почецима песама и инсертима из литературе у комбинацији са мануелном репродукцијом ритма, могу се осмишљавати слични задаци, у складу са афинитетима и могућностима групе.

Корисно је да се на часу остави неколико минута за вежбање апсолутних висина у обиму горњих тетрахорда де-мола и а-мола, поготово када се на часу пева у овим тоналитетима.

Песме малог обима којима почиње уџбеник одмах се повезују с тетрахордима и вежбама транспонованја. Потребно је проверити да ли су ученици схватили принцип померања, односно транспонованја, јер је то неопходан део поступка у увођењу нових тоналитета. Звучно повезивање суседних лествица преко тонова заједничког тетрахорда омогућава опажање и извођење музичких садржаја који доносе промену тоналног центра на веома једноставан и приступачан начин.

03а. Препознавање и певање тонова пре певања

03б. Усмени диктат

04а. Препознавање и певање тонова пре певања

046. Диктат

Примере за равномерно читање и једноставнија ритмичка читања треба да се задају за домаће задатке, као и преписивање примера, ради развијања вештине лаког и брзог писања нота. Потребно је да се домаћи задатак прегледа, у супротном, изгубиће смисао и ученици могу да одустану од самосталног рада код куће.

Поставка Де-дура•мера 6/8

Пре примера бр. 8 могу се опажати тонови према кретању мелодије. То је уобичајени принцип сваки пут када пример није припремљен препознавањем и интонирањем мотива. О томе процену доноси наставник, у складу с могућностима групе.

08а. Диктат

09. Клавирска пратња

Према З. М. Васиљевић
кл. пратња А. Милетић

Andante Sostenuto

mp

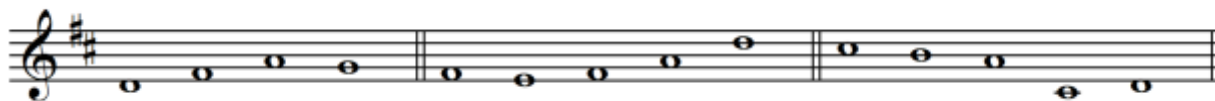
p

mf

p

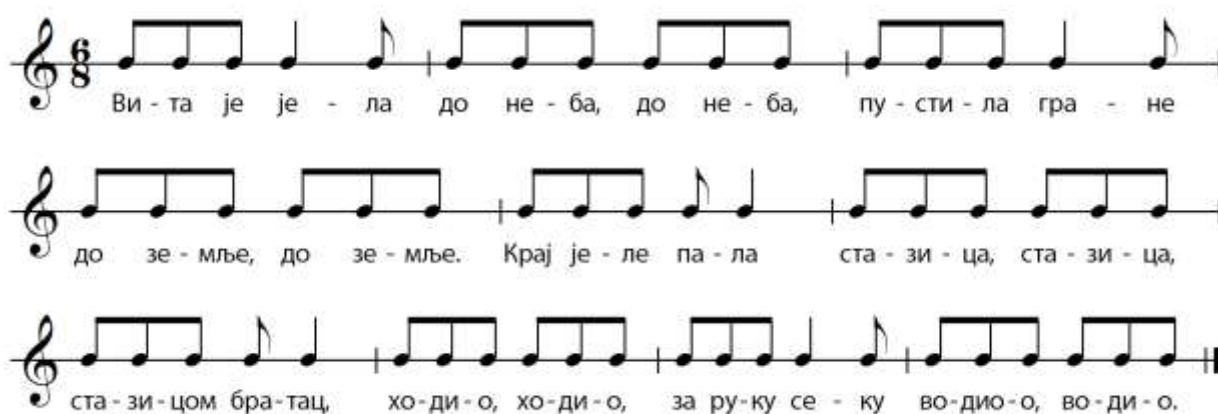
rit. *a Tempo* *mp* *p*

11а. Записивање појединачних тонова Де-дура

Уз поставку мере 6/8, после добро научених песама „Мали ђачки валцер“ и „Хајд'мо децо“ може се записивати ритмичка окосница бројалице:

16а. Записивање ритмичке окоснице

Певање у Де-дуру•вежбање мере 6/8•обнављање секунде и терце

20. Клавирска пратња

Песма из Белгије
кл. пратња према З. Вауда

Andante con moto

f Нек свуд љу - бав сја, нек свуд љу - бав сја и

љу - - - де не - ка спа - ја. За њу жи - виш ти, за

њу жи - вим ја, нек це - о свет за љу - бав зна. *mf* Кад јед - ном ви - диш пти - ца
Због ње ћу би - ти ви - тез *mp*

лет, ил' не - ки не - жни цвет, — знај то је љу - бав, кад сво - ју ру - ку не - ком
чак, што ру - ши бе - дем јак, — и - зме - ђу љу - ди, јер љу - бав пру - жа ми - ран

1.

даш у ср - цу до - бро знаш да је љу - бав то.
сан и ра - ђа но - ви дан, ства - ра бо - љи

2.

свет. *f* Нек свуд љу - бав сја, нек свуд љу - бав сја и
mf

љу - - - де не - ка спа - ја. За њу жи - виш ти, за

њу жи - вим ја, нек це - о свет за љу - бав зна.

22а. Диктат у Де-дуру

23а. Ритмички диктат на утврђеним позицијама „ре-ми-фа“ (по Данделоу)

Вежбања из теорије музике пожељно је на сваком часу комбиновати са осталим активностима и кад год је могуће повезивати их са звуком. На пример, неки од задатих интервала се после исписивања могу свирати, а да их ученици препознају. Добро је да се задаци варирају и смишљају слични.

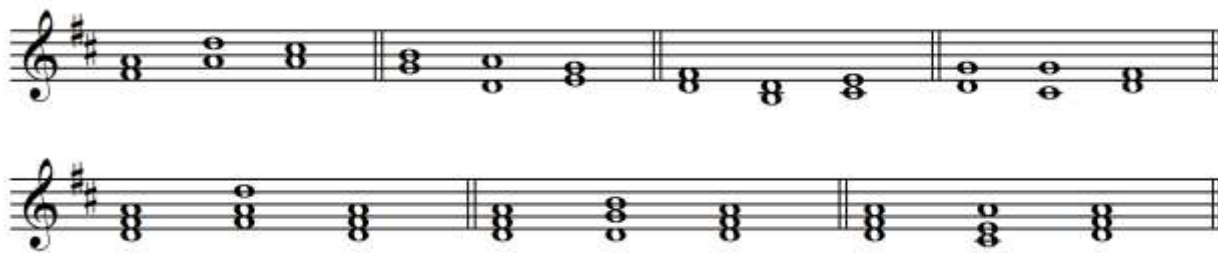
27а. Диктат

Паралелне лествице Де-дур и ха-мол•половина као јединица бројања

Подсећамо да је [важно](#) прегледати домаће задатке, проверити да ли су урађене вежбе, преписани примери, разговарати о примерима за слушање музике, а вежбе из теорије музике могу се, по потреби, исписати и на табли. Ако је за домаћи задатак дато нешто из области стваралаштва, треба прегледати све радове појединачно.

29а. Препознавање и интонирање двозвука, евентуално записивање. Трозвуке треба радити само усмено, према могућностима групе (певање доњег или горњег тона акорда, када га саслушају).

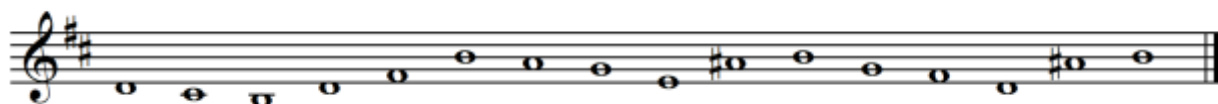
31,32а. Опажање и интонирање тонова уз вежбе 31 и 32

31,32б. Диктат у Де-дуру са елементима ха-мола

34а. Опажање и интонирање тонова пре певања примера

35. Клавирска пратња

Allegro C. Вест

mf У - да - ри пе - та - ма, пуц - ке - тај пр - сти - ма, и тап - ши ру - ка - ма

mp

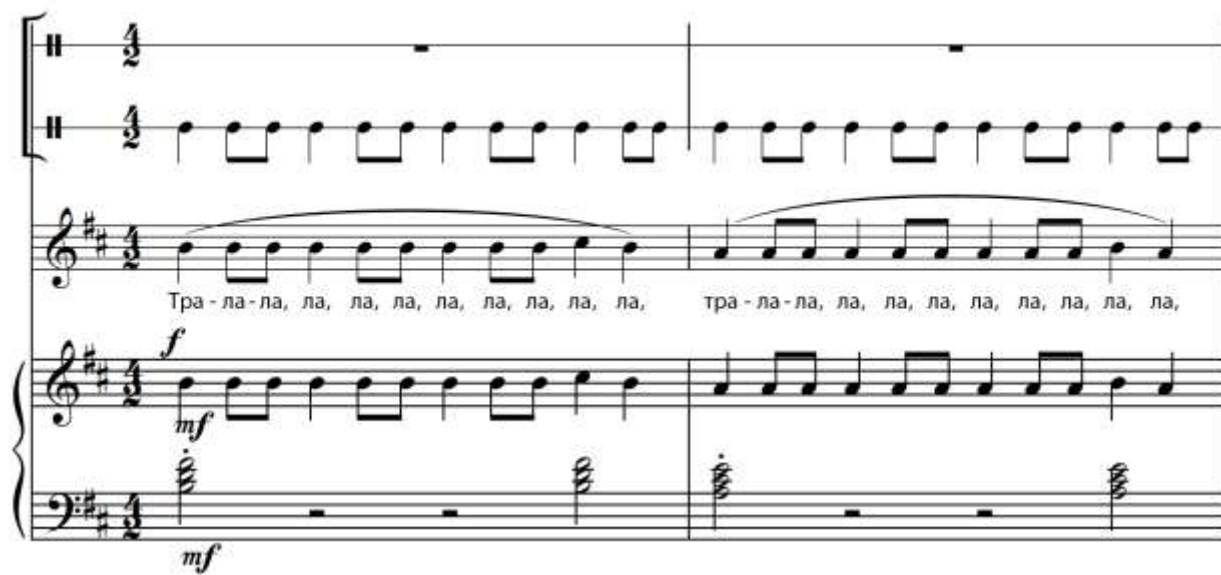
у пра - ви час! О - ле! И - зве - ди тај лу - ди ри - там, о - кре - ни се

бр - зо и и - грај уз му - зи - ку ту. О - ле!

Fine

Fine

Fine

Музыкальный фрагмент в 4/4 такте. Система включает фортепиано (F) и вокальную партию. Вокал поет мелодию: Тра - ла - ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, тра - ла - ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла. Фортепиано играет ритмическую фигуру: четвертные ноты на правой руке и аккорды на левой. Динамика *mf* (mezzo-forte).

Музыкальный фрагмент в 4/4 такте. Система включает фортепиано (F) и вокальную партию. Вокал поет мелодию: тра - ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла. О - ле! Фортепиано продолжает ритмическую фигуру. Динамика *mf*.

Музыкальный фрагмент в 4/4 такте. Система включает фортепиано (F) и вокальную партию. Вокал поет мелодию: Тра - ла - ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, тра - ла - ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла. Фортепиано играет ритмическую фигуру. Динамика *f* (forte).

тра - ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла. О - ne!

D.C. al Fine

36. Клавирска пратња

$\text{♩} = 60$

p molto sostenuto

А. Корели,
кл. пратња И. Дробни

ха-мол•обнављање и вежбање кварта

Да се подсетимо. Диктат се најпре свира у целини, да ученици препознају меру. То је значајно поготово у овом случају јер ће диктат уследити после певања примера у 3/2, а који следи после певања мотива за звук ступњева у 4/2. Рано је за диктат у 4/2, јер је половина као јединица бројања у етапи обраде.

38а. Диктат

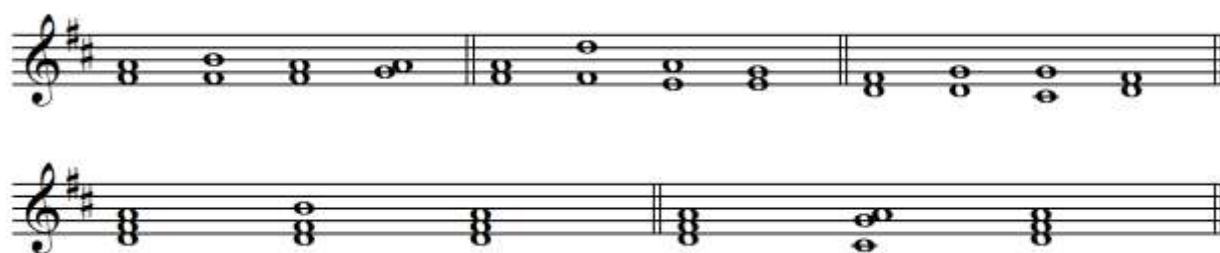

40а. Ритмички диктат

Ритмички диктат може такође да се варира и записује на једној линији.

43а. Опажање и интонирање двозвука и трозвука.

ха-мол мелодијски•тема с варијацијама

Рад са „мотивима за ступњеве“, као и песмама – „мелодијским клишеима“ који служе за памћење звука тонова у тоналитету и њихових међусобних односа, потребно је одржавати и током целог трећег разреда. Уз ове поступке и вежбања брзог изговарања назива одређених ступњева у тоналитету, поставка нових тоналитета имузичко функционисање у новом тоналитету биће олакшани и квалитетније спроведени. Потребно је и да се штимови редовно опажају, препознају и интонирају. Од почетка треба обратити пажњу на то да се штим пева с пуном пажњом и прецизно, док не постане уобичајени манир пре певања у одређеном тоналитету.

Уз Тему и варијације у ха-молу комбиновати диктате.

45а. Диктат

45б. Диктат

Пример бр. 46, после ритмичког читања, може да се пева и у де-молу и у Де-дуру. Оба начина припремити опажањем и интонирањем тонова.

48. Клавирска пратња

Moderato В. А. Моцарт

О, ма - ју дра - ги, до - ђи, о - ли - стај гра - не све, уз
p Ти до - ђи и у - чи - ни да цва - те це - ли крај, ти

по - ток би - стри по - - - ђи, про - бу - ди љу - би - це. Јер
 сун - це то - пло си - - - ни, нек леп нам бу - де мај. Ах, *tr*

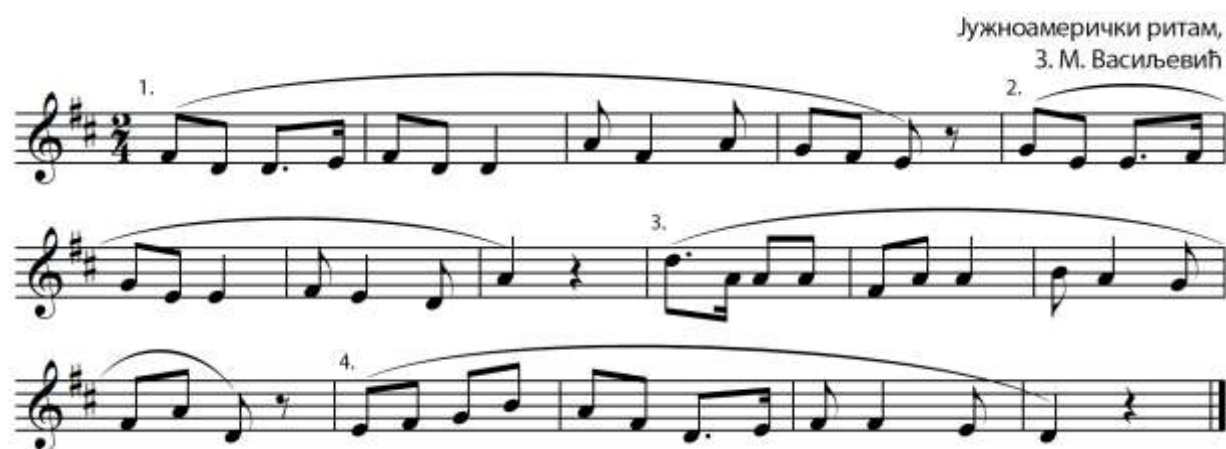
ми би та - ко ра - до већ гле - да - ли цве - так цваст. О,
 до - ђи и по - не - си нам ру - же пре - гршт сву. Сла - *tr*

дра - ги ма - ју, ра - до у - жи - ва - ли ле - пе шет - ње сласт.
 ву - ја нам до - не - си и ње - го - ву ми - лу пе - сми - цу. *p*

Следећи пример треба комбиновати уз певање у Де-дуру. Може се диктирати по фразама у трајању од четиритакта. Ученици певају групно, а затим фразе записују у свеску – један ученик записује на табли. Пример треба да се научи напамет и да се на неком од следећих часова провери да ли је запамћен. Учење напамет може се постићи поступком постепеног брисања одређених тактова који ће у следећем групном певању недостајати. Пева се сваки пут из почетка, док не буду обрисани сви тактови. Овакав поступак подстиче мотивацију и пажњу код ученика.

49а. Диктат по фразама који се учи напамет

Двогласно певање•хроматске скретнице и пролазнице

Пре двогласног певања свирати ученицима двозвуке према кретању двогласа, а ониће певати доњи или горњи тон двозвука. Двозвуци се могу исписати и на табли. У том случају, када ученици препознају двозвук, певају оба тона – доњи, па горњи. Према могућностима групе, додати и једноставне трозвуке.

Уз двогласну и трогласну каденцу у Це-дуру, треба радити препознавање и певање двогласних мотива који су записани на табли.

52-2а. Двогласни мотиви за препознавање и певање

57а. Ритмички диктат

58. Клавирска пратња

Andante З. Манолов, И. Пеев

The musical score is written for piano accompaniment. It consists of three systems of music. Each system has a right-hand melody in treble clef and a left-hand accompaniment in bass clef. The key signature has one sharp (F#). The tempo is marked 'Andante'. The first system has a piano (p) dynamic marking. The second system has a piano (p) dynamic marking. The third system has a piano (p) dynamic marking. The score ends with a double bar line.

59. Клавирска пратња

Andante И. Пеев

The musical score is for a piano accompaniment in 2/4 time, marked Andante. It consists of three systems of staves. The first system has a treble and bass staff with a piano (p) dynamic. The second system has a treble and bass staff with mezzo-piano (mp) and piano (p) dynamics. The third system has a treble and bass staff with mezzo-piano (mp) and piano (p) dynamics. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4.

59а. Диктат

The musical score for dictation consists of four numbered staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4.

Дурски и молски квинтакорди на основним тоновима• Це-дур и це-мол

Препознавање двогласних и трогласних мотива треба радити без притиска. У овом периоду најважније је да ученици стичу представе о двозвучима и трозвучима и према могућностима интонирају глас који одаберу. У складу с могућностима групе певати двогласно и/или трогласно.

64а. Диктат

Прелазак из Це-дура у це-мол, као и певање у це-молу припремити опажањем и интонирањем тонова. Према потреби додати мотиве за препознавање и интонирање или као усмени диктат по узору на диктатеу лекцији, односно према кретању мелодија.

68а. Диктат

69. Клавирска пратња

Andantino А. Хачатурјан, Мелодија, део

mf cantabile
mp
p
p
mp
p
pp

71a. Ритмички диктат

1. 2. 3. 4.

Ритмичка фигура триола•примери из литературе

Осим препознавања и изговарања тонова абecedом приликом свирања тонова горњих тетра хорда де-мола (апсолутне висине), може се приступити и записивању лакших задатака.

76а. Записивање апсолутних висина

76. Клавирска пратња

Allegro quasi andantino Ж. Бизе, Хабанера (део) из опере Кармен

The musical score is written for piano accompaniment. It consists of three systems of staves. The first system has a treble and bass staff. The treble staff has a whole rest for the first three measures, followed by a half note G4 and a quarter note A4 in the fourth measure, marked *mf*. The bass staff has a half note F3 and a quarter note G3 in the first measure, followed by a half note F3 and a quarter note G3 in the second measure, and so on. The second system has a treble and bass staff. The treble staff has a half note G4 and a quarter note A4 in the first measure, followed by a half note G4 and a quarter note A4 in the second measure, and so on. The bass staff has a half note F3 and a quarter note G3 in the first measure, followed by a half note F3 and a quarter note G3 in the second measure, and so on. The third system has a treble and bass staff. The treble staff has a half note G4 and a quarter note A4 in the first measure, followed by a half note G4 and a quarter note A4 in the second measure, and so on. The bass staff has a half note F3 and a quarter note G3 in the first measure, followed by a half note F3 and a quarter note G3 in the second measure, and so on.

78. Клавирска пратња

Moderato sostenuto Ф. Шуберт, Серенада, део

The musical score is for a piano accompaniment in 3/4 time, B-flat major, marked 'Moderato sostenuto'. It is a section from Schubert's 'Serenade'. The score is divided into three systems. The first system shows the piano introduction with a treble staff of rests and a grand staff of arpeggiated chords. The second system features a melody in the treble staff with triplets and a bass line with chords and triplets. The third system concludes the piece with a final cadence.

79a. Ритмички диктат на утврђеним позицијама

The rhythmic dictation exercise is in 2/4 time. It consists of two staves of music. The first staff contains measures 1 and 2, and the second staff contains measures 3 and 4. The exercise focuses on rhythmic patterns and triplet figures.

Уз ритмичко читање примера из литературе бр.80, треба опажати и интонирати кључне тонске висине.

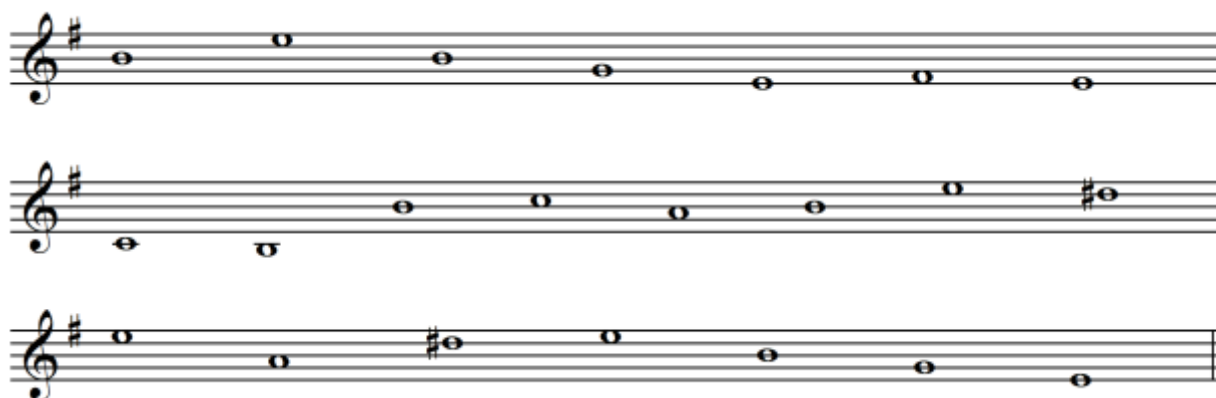
80а. Опажање и интонирање тонова

80б. Диктат

81а. Опажање и интонирање тонова

Синкопа на јединици бројања•обнављање интервала до квинте•доминантни септакорд у Еф-дуру

86. Клавирска пратња

Andante Т. Гумесон

The musical score is written for piano accompaniment. It features three systems of staves. The first system includes a treble staff with a melodic line and a grand staff with a harmonic accompaniment. The second system continues the melodic and harmonic lines. The third system features a more complex melodic line in the treble staff with sixteenth-note patterns, while the grand staff continues the harmonic accompaniment. The tempo is marked 'Andante' and the composer is 'Т. Гумесон'.

89a. Диктат

90а. Ритмички диктат на утврђеним позицијама

91а. Опажање и интонирање двозвука и трозвука. Трозвуче исписати за препознавање и интонирање.

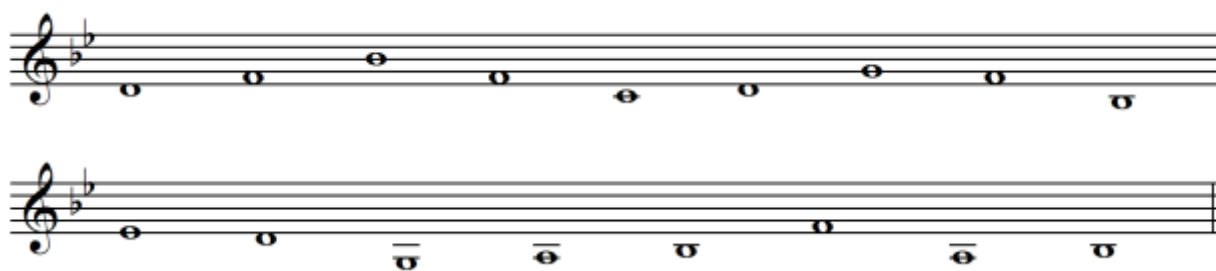
Бе-дур лествица•ланац дурских квинтакорда

Потребно је са ученицима вежбати ланац дурских квинтакорда док га не науче напамет, а затим редовно обнављати. То ће бити основа за проширење ланца дурских квинтакорда, како буду увођени нови тоналитети.

96а. Диктат

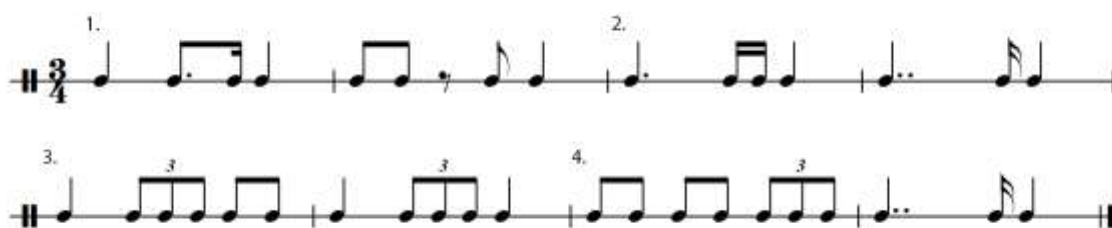
98a. Опажање и интонирање тонова

Утврђивање Бе-дура и триоле

Извођење краћих ритмичких мотива с променом дводелне и троделне ритмичке јединице добро је вежбати што чешће са ученицима. Развијање способности одржавања равномерне пулсације и реаговања на промену унутрашње поделе јединице бројања обезбедиће олакшано извођење неправилних ритмичких фигура и припремиће ученике за промену тактова у којима се мења врста јединице бројања, што их чека у њиховом будућем образовању.

104a. Ритмички диктат

105a. Диктат

106. Клавирска пратња

Allegro М. Корет, Соната, део

Утврђивање дурских тоналитета•доминантни септакорд

Уз примере у народној тоналности где је финалис тон Це, лежећи тонови који прате мелодију јесу це, бе из мале октаве и еф из мале октаве.

117а. Трогласни мотиви исписани на табли. Препознавање и певање ускладу с могућностима групе (горњи глас, док наставник свира двадоња, спољашње гласове, или сва три гласа).

118a. Диктат

119a. Диктат – усмени или писмени

Музичка нумера „Доминантни септакорд“, у којој се изговара текст строфа у ритму, а затим у рефрену пева доминантни септакорд са разрешењем – изводи се у маниру „хип-хоп“ жанра. Извођење пулсације на почетку могуће је било којим покретом – ударом о колена, пљескањем, ударом шаком о прса и слично. Ученицима се даје темпо у којем могу изговорити текст строфа, који се најпре прочита са ученицима. Рефрен може да се пева и док се изговара текст, може се први пут отпевати после све три изговорене строфе, а затим у две групе ученици могу истовремено декламовати текст у ритму и певати рефрен. Приказано је истовремено звучање изговора у ритму и певање рефрена, као и извођење пулса покретом.

120а. „Доминантни септакорд“

Квин - та - кор - ди, квин - та - кор - ди, вр - те се у круг.

До - - - ми - - - нант - - - ни

Квинт - но до - ле, квинт - но го - ре, је - дан дру - гом друг.

сеп - - - та - - - корд.

Три у ко - лу то - на - ли - тет, у сре - ди - ни то - ни - ка.

До - - - ми - - - нант - - - ни

О - нај и - знад до - гра - ди се јед - на ма - ла тер - чи - ца.

сеп - - - - та - - - - корд.

Сеп - та - кор - ди, сеп - та - кор - ди, до - ми - нан - та, сту - пањ гор - ди.

До - - - - ми - - - - нант - - - - ни

Чет' - ри тер - це ле - по зву - че у то - ни - ку кад се сру - че.

сеп - - - - та - - - - корд.

ге-мол

121. Клавирска пратња

Adagio J. С. Бах, Арија, део

mp *mf*

123. Клавирска пратња

Moderato J. С. Бах, Полонеза у ге-молу, део

125а. Диктат по фразама

127а. Ритмички диктат

Утврђивање ге-мола•интервали

129а. Диктат

131а. Диктат – усмени диктат уз записивање на табли

133а. Ритмички диктат

135. Клавирска пратња

Allegretto С. Прокофјев, Гавота, део

Утврђивање тоналитета ге-мол–Ге-дур–е-мол

139а. Диктат

140а. Опажање и интонирање двозвука

142а. Ритмички диктат – пре записивање певати тонове тоничног
хексахорда Ге-дура.

143а. Диктат

Трогласне мотиве исписати на табли. Када се препознају, певати у складу с
могућностима групе, једногласно, двогласно или трогласно, уз подршку
наставника на клавиру.

144а. Трогласни мотиви за препознавање и певање

146. Клавирска пратња

Allegretto non troppo

О. Пансерон, део

The musical score is written for piano accompaniment. It features a melody in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. The tempo is marked 'Allegretto non troppo'. The key signature has one sharp (F#). The time signature is 6/8. The score is divided into five systems, each with a vocal line (treble clef) and a piano line (grand staff). Dynamics include *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), and *mp* (mezzo-piano). The piece concludes with a double bar line.

146а. Диктат

147. Клавирска пратња

Andante con moto

А. Скарлати, „Наносиш ми бол“

The musical score is written for a piano and voice. It consists of four systems of music. The key signature is one sharp (F#). The time signature is 4/4. The tempo markings are *poco rit.* and *a tempo*. The dynamics are *mf*, *pp*, *p*, and *mp*. The score includes a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a *poco rit.* marking, followed by *a tempo*. The piano accompaniment starts with a *poco rit.* marking, followed by *a tempo*. The score includes a variety of musical notation, including notes, rests, and dynamic markings.

Е-дур се поставља информативно у трећем разреду. Довољно је опаžати и певати тонове и краће мотиве сличне онима у примеру имотивеи мелодије за памћење звука ступњева, при чему се утврђује и вештина транспоновања („Сол је у средини Е-дур трозвука“, „Ми је доле, Си је горе“, „Тоника, субдоминанта, доминанта, тоника“).

а-мол – А-дур•утврђивање ритмичке фигуре синкопа на јединици бројања

Народну тоналност пратити лежећим тоновима, припремати опажањем и интонирањем тонова у складу с мелодијом.

152а. Диктат

154а. Мотиви за усмени диктат у А-дуру и а-молу

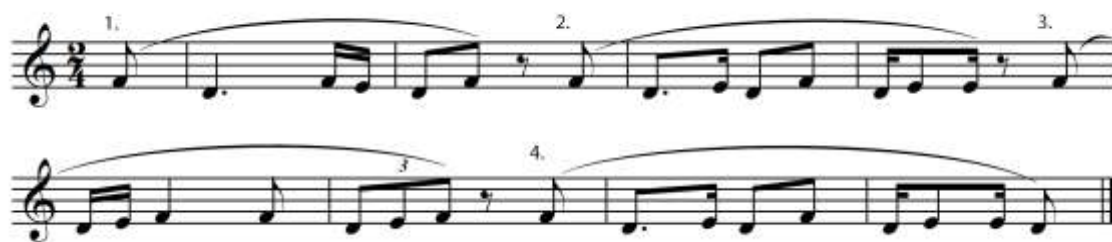

157а. Ритмички диктат

Обнављање Де-дура и ха-мола

162a. Ритмички диктат по фразама

163a. Диктат

167a. Диктат

168a. Диктат

169a. Опажање и интонирање двозвука

170a. Ритмички диктат

Дурске лествице са снизилицама• Еф-дур – еф-мол

171a. Опажање и записивање мотива у Бе-дуру

1716. Диктат

173a

1736

174a. Препознавање и певање двогласних мотива. Мотиве написати натабли.

Опажати и интонирати тонове и мотиве у складу с мелодијама у еф-молу.

176a. Опажање и интонирање тонова у еф-молу

177а. Опажање и интонирање мотива

Обнављање и вежбање

Пре примера бр. 181 треба опажати и интонирати тонове према кретању мелодије. Испевати мотив и секвенцу у 5, 6, 7. и 8. такту.

181а. Опажање и интонирање тонова према кретању мелодије

181б. Диктат

181. Клавирска пратња Чајковски, Албум за младе

Andante

Чајковски, Албум за младе, Слатки снови, део

The musical score is written for piano and consists of four systems. Each system has three staves: a single treble staff for the right hand and a grand staff (treble and bass) for the left hand. The time signature is 3/4. The tempo is marked 'Andante'. The key signature has one sharp (F#). The score includes various dynamic markings: *p* (piano), *f* (forte), and *mf* (mezzo-forte). There are also phrasing slurs and accents. The piece is titled 'Слатки снови, део' (Sweet Dreams, part) from Tchaikovsky's 'Албум за младе' (Album for the Young).

Извођење примера бр. 183 – „Stand by me” припрема се опажањем прогресије трозвука који у виду ритмизоване пратње прате песму. Уводни део од четири такта може одсвирати или отпевати наставник, а на четвртој јединици четвртог такта Увода почиње извођење песме (као претакт).

Мелодијски образац који прати мелодију у доњем гласу представља целину од осам тактова. Та целина се понавља три пута за време извођења песме, која, у складу с тим, има 24 такта.

Током целе песме, па и током Увода, може се изводити ритмичка пратња која представља извођење другог дела јединице бројања.

Од места које је обележено једном звездицом (1. такт) може се започети са извођењем ритмичког обрасца коришћењем разних покрета, како је предложено, или на неки други начин који одабере наставник. Од места у песми које је обележено са две звезде (17. такт), ритмички образац се мало усложњава, ради динамичке градације у складу с природом мелодије.

183. Клавирска пратња „Остани уз мене” („Stand by me”)

Moderato $\text{♩} = 60$

Б. Е. Кинг, Џ. Лејбер и М. Столер,
„Остани уз мене” („Stand by me”)

mf

mf

mf

$\text{♩} = 60$

tr

pp

колена, прса, прсти

The first system of the musical score consists of four measures. It features a grand staff with a treble and bass clef, and a three-staff percussion section below. The key signature has two sharps (F# and C#). The melody in the treble clef begins with a dotted half note, followed by eighth and quarter notes. The bass clef provides a steady accompaniment with eighth and quarter notes. The percussion section includes a snare drum with a rhythmic pattern of eighth and quarter notes, a bass drum with a simple pulse, and a cymbal with a sustained sound.

The second system of the musical score consists of five measures. It continues the musical themes established in the first system. The melody in the treble clef shows more variation, including a half note and a quarter note. The bass clef maintains its accompaniment. The percussion section continues with its rhythmic patterns, with the snare drum and bass drum providing a consistent beat and the cymbal adding texture.

The first system of the musical score consists of two systems of staves. The top system contains a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of two sharps (F# and C#). The piano accompaniment is written in the grand staff, featuring a melody in the treble and a bass line in the bass. The melody consists of quarter and eighth notes, while the bass line features a steady eighth-note pattern. The bottom system contains three staves of rhythmic patterns, likely for a percussion ensemble. The first staff has a continuous eighth-note pattern. The second and third staves have a pattern of quarter notes and rests, with the third staff starting with a half rest.

The second system of the musical score continues the piano accompaniment and rhythmic patterns. The piano accompaniment is written in the grand staff, featuring a melody in the treble and a bass line in the bass. The melody consists of quarter and eighth notes, while the bass line features a steady eighth-note pattern. The bottom system contains three staves of rhythmic patterns, likely for a percussion ensemble. The first staff has a continuous eighth-note pattern. The second and third staves have a pattern of quarter notes and rests, with the third staff starting with a half rest. The system concludes with first and second endings, indicated by the numbers 1. and 2. above the staves.

186а. Диктат. Може се свирати за усмени диктат по двотактима изаписивати на табли.

Уз песму бр. 187 могу се такође свирати двотакти који прате тонални план песме: ге-мол – Бе-дур – ге-мол – Ге-дур и после извођења ученика записивати на табли. На наставнику је да процени да ли ученици могу самостално да запишу диктат или је потребно да се двотакти препознају као усмени диктат, па да затим један ученик записује на табли.

187а. Диктат – усмени и/или писмени

187. Клавирска пратња „Увек нек буде сунце“

А. Островски
Л. Ошанина

Andante

mf Сун - ча - ни круг, не - бе - ски свод, цр - теж је ма - лог де - ча - ка.

На - цр - та он, на - пи - са он, у у - глу на ли - сту свом. У - век

f не́к бу - де сун - це, у - век не́к бу - де не - бо, у - век

mf

не́к бу - де ма - ма, у - век не́к бу - дем

1.

я. у - век не́к бу - дем я.

2.